

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 20/2015-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. marca 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika, zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Petrom Peružekom, Advokátska kancelária, Radlinského 1, Hlohovec, pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007 porušené boli.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007 prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Okresný súd Bratislava I je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 284,08 € (slovom dvestoosemdesiatštyri eur a osem centov) na účet jeho právneho zástupcu advokáta JUDr. Petra Peružeka, Radlinského 1, Hlohovec, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti [REDAKOVANÉ] nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 20/2015-8 z 20. januára 2015 prijal na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ ešte v roku 2007 podal okresnému súdu žalobu, ktorou sa domáha ochrany osobnosti a zaplataenia nemajetkovej ujmy.

Sťažovateľ uvádza, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené, a preto navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007 porušil jeho základné právo podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby mu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov a zaplatiť primerané finančné zadostučinenie v sume 10 000 €, ako aj úhradu trov konania.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 3107/2015 doručeným ústavnému súdu 4. marca 2015, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Šetrením som zistila, že dlhšie časové odstupy úkonov súdu boli spôsobené najmä nadmernou zaťaženosťou súdneho oddelenia zákonnej sudkyne, ktorej bola vec pridelená. K samotnému postupu súdu, pokiaľ ide o jeho zákonnosť, ako aj k efektívnosti využívania procesných nástrojov, mi ako predsedníčke neprináleží sa vyjadrovať. Z rozsahu spisového materiálu veci a doterajšieho priebehu konania je však zrejmé, že k samotnému predĺženiu súdneho konania prispela rovnako potreba vykonania viacerých procesných úkonov vo vzťahu ku správaniu sa navrhovateľa, ktorému bolo v konaní potrebné ustanoviť viacero ex offo právnych zástupcov, ktorých ustanovenie navrhovateľ opakovane namietal. Rovnako bolo potrebné vykonanie výsluchu navrhovateľa dožiadaným súdom, pričom samotný navrhovateľ odmietol výsluch k dožiadaným otázkam, nakoľko trval na vypočutí zákonným sudcom. Z uvedeného je možné konštatovať, že ku prieťahom v konaní prispel svojím správaním aj samotný navrhovateľ ako sťažovateľ.“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 17. marca 2015, v ktorom uviedol, že

„K písomnému vyjadreniu Okresného súdu Bratislava I. uvádzam len tolko, že už z 2 podaných sťažností vyplynulo, že dvakrát predseda súdu uviedol, že sťažnosti boli

dôvodné a teda vyjadrenia zákonnej sudkyne o prieťahoch zo strany klienta sú ničím nepodložené.“.

Z obsahu sťažnosti a zo zapožičaného súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 55/2007 ústavný súd zistil tento priebeh a stav konania:

- 9. august 2007 – okresnému súdu bol doručený návrh sťažovateľa na ochranu osobnosti a zaplatenie nemajetkovej ujmy, ktorého súčasťou bola aj žiadosť o oslobodenie od súdnych poplatkov a ustanovenie advokáta;
- 5. marec 2008 – okresný súd uznesením sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal a právneho zástupcu z radov advokátov neustanovil, pričom sťažovateľ sa proti uvedenému uzneseniu odvolal a Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 14 Co 255/2008 z 19. marca 2009 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil;
- 21. január 2010 – okresný súd sťažovateľovi oslobodenie od súdnych poplatkov priznal a advokáta ustanovil;
- 1. marec 2010 – okresný súd uznesením svoje uznesenie z 21. januára 2010 zmenil a sťažovateľovi za právneho zástupcu ustanovil Centrum právnej pomoci kancelária Bratislava;
- 6. máj 2010 – okresný súd uznesením vyzval odporcu (Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky), aby sa v lehote 15 dní od doručenia uznesenia vyjadril k návrhu;
- 1. marec 2011 – sťažovateľ požiadal okresný súd o zmenu ustanoveného právneho zástupcu s odôvodnením, že „nemá dôveru v Centrum...“, a súčasne

navrhol, aby na strane odporcu do konania vstúpilo Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Bratislava.

V ďalšom období od 20. mája 2011 do 12. októbra 2012 okresný súd 4-krát uzneseniami ustanovil advokáta sťažovateľovi a následne ich zrušil. V dvoch prípadoch boli uznesenia zrušené na podnet ustanovených advokátov a v ďalších dvoch prípadoch došlo k zrušeniu zastupovania po vyjadrení nespokojnosti sťažovateľom.

- 12. október 2012 – okresný súd uznesením pripustil, aby do konania na strane odporcu vstúpili Generálne riaditeľstvo Zboru väzenskej a justičnej stráže Bratislava a Ústav na výkon väzby;
- 22. január 2013 – krajský súd odmietol odvolanie zboru väzenskej stráže a potvrdil jeho účasť v konaní;
- 29. máj 2013 – okresný súd podaním doručeným 29. mája 2013 požiadal Okresný súd Trenčín o vypočutie sťažovateľa, pričom sťažovateľ takéto vypočutie odmietol s odôvodnením, že bude vypovedať iba pred zákonným sudcom;
- 13. august 2013 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 11. október 2013, ktoré sa uskutočnilo a bolo odročené na neurčito pre účely vypracovania procesného rozhodnutia o pripustenej zmene žalobného návrhu a uznesenia o čiastočnom späťvzatí návrhu;
- 11. október 2013 – okresný súd uznesením konanie v časti o zaplatenie nemajetkovej ujmy zastavil a pripustil zmenu žalobného petitu;
- 8. január 2014 – okresný súd nariadil termín pojednávania na 26. február 2014, ktorý bol následne zrušený z dôvodu podania trestného oznámenia na

zákonnú sudkyňu, ktorá uviedla, že v dôsledku uvedeného sa cíti byť vo veci zaujatá;

11. marec 2014 – krajský súd uznesením rozhodol, že zákonná sudkyňa je vylúčená z prejednávania a rozhodovania vo veci;

23. september 2014 – súdny spis bol pridelený novej zákonnej sudkyňi, ktorá nariadila termín pojednávania na 14. máj 2015.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov..., ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch...

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (IV. ÚS 15/03, I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoľeným spôsobom. K

vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokováanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že spory o ochranu osobnosti tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité. Doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokováanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec.

2. Pri posudzovaní druhého kritéria, t. j. hodnotenia prípadných zbytočných prieťahov v konaní, ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania zásadným spôsobom prispeli okolnosti na strane sťažovateľa. Sťažovateľ inicioval zmeny týkajúce sa

ním podaného návrhu, na ktoré musel okresný súd procesne reagovať (zmena žalobného petitu, rozšírenie okruhu účastníkov konania). Sťažovateľ sa odmietal podrobiť výsluchu pred dožiadaným súdom s odôvodnením, že bude vypovedať iba pred zákonným sudcom, podal trestné oznámenie na konajúcu zákonnú sudkyňu, a predovšetkým opakovane sa dožadoval v priebehu napadnutého konania zmeny právneho zastúpenia, pričom vyjadroval nespokojnosť s dovtedy ustanovenými právnymi zástupcami vrátane ustanoveného Centra právnej pomoci, kancelárie Bratislava.

Ústavný súd pri hodnotení postupu sťažovateľa bral do úvahy aj to, že ako účastník konania má nesporne právo na procesné úkony, ktoré urobil. Za prieťahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03). V súlade s touto judikatúrou preto dobu potrebnú na rozhodnutie o sťažovateľom uplatnených procesných právach ústavný súd nezapočítal do doby zbytočných prieťahov v konaní okresného súdu (obdobne III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04), avšak ako už bolo uvedené, práve v ich dôsledku došlo k výraznému predĺženiu napadnutého konania.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní a poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania v dĺžke takmer 8 rokov je už samo osebe neprimerané.

Na základe analýzy napadnutého konania je možné konštatovať, že v jeho doterajšom priebehu nebolo rozhodnuté v merite veci, a preto nie je potrebné osobitne vymedzovať úseky nečinnosti, alebo konkrétnejšie hodnotiť jednotlivé procesné úkony. Napadnuté konanie podľa názoru ústavného súdu je ako také postihnuté neefektívnosťou.

Uvedený postup okresného súdu teda nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu v § 100 ods. 1 OSP, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Všeobecný súd v rozsahu svojej právomoci nesie zodpovednosť aj za zabezpečenie efektívneho postupu, ktorý mal smerovať k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v predmetnej veci počas súdneho konania nachádzal, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02) a jeho neefektívna činnosť mala rozhodne vplyv na doterajšiu dĺžku konania.

Pokiaľ predsedníčka okresného súdu vo vyjadrení k sťažnosti argumentuje „*nadmernou zataženou súdneho oddelenia zákonnej sudkyne*“, ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru (napr. I. ÚS 127/04, II. ÚS 311/06), podľa ktorej nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti preto ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní, ktoré je ním vedené pod sp. zn. 12 C 55/2007, došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pretože ústavný súd zistil porušenie označeného základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 55/2007, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodov v nej uvedených.

Ústavný súd považoval v tomto prípade výrok o porušení základného práva sťažovateľa a výrok, ktorým prikázal okresnému súdu v predmetnej veci konať bez zbytočných prieťahov, za dostatočnú ochranu jeho práv.

Priznanie finančného zadosťučinenia, ktoré je peňažnou protihodnotou utrpenej nemajetkovej ujmy, podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade neprichádza do úvahy, pretože sťažovateľ zásadným spôsobom prispel k predĺženiu priebehu napadnutého konania, a preto ústavný súd v okolnostiach danej veci návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti advokátom JUDr. Petrom Peružekom. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených

prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2013, ktorá bola 804 €.

Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 134 €, t. j. spolu 268 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,04 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 284,08 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote uvedenej v bode 3 výroku tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2015